

N:o 31.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 15 mars 1907.
— — — — Andra Kammaren den 15 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen i anledning af väckta motioner angående skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till lagbestämmelser mot användande af mutor eller bestickning vid ekonomiska uppgörelser.

(Lagutskottets utlåtande n:o 17.)

Till Konungen.

Vid innevarande års riksdag hafva enskilda motionärer föreslagit, att Riksdagen ville besluta i skrifvelse till Eders Kungl. Maj:t anhålla, det Eders Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelser mot användande af mutor eller bestickning vid ekonomiska uppgörelser.

Om å ena sidan enligt gällande lagbestämmelser den, som låter muta sig, är, om han innehar en viss offentlig ställning, underkastad ansvar, går å andra sidan i allmänhet den, som utan att vara i dylik ställning mottager mutor, fri från straff. Han blir dock, om han genom mutors tagande gör sig skyldig till trolöshet mot sin hufvudman, underkastad ansvar enligt strafflagens 22 kapitel 14 §. Men i öfrigt är icke stadgadt straff för den, som mottager mutor. Ej heller finnes något positivt lagbud, som stadgar straff för den, som bjuder eller gifver mutor. Och de stadganden, vår lag har om straff för delaktighet i brott, torde icke vara på bestickaren tillämpliga. Detta af den anledning, att det brott, till hvilket personer i en ämbetsmans eller tjänstemans ställning genom mottagande af mutor kunna göra sig skyldiga, betraktas som ett alldeles speciellt slag

af brott, nämligen ett rent ämbets- eller tjänstebrott. Den särställning, de skyldige intaga och i hvilken brottet begås samt på grund hvaraf det straffas, omfattar ej den delaktige, som — utan att befinna sig i berörda ställning eller, om han är i sådan, utan att gärningen utgör brott i hans eget ämbete eller tjänst — anstiftar eller främjar ett rent ämbets- eller tjänstebrott.

Detsamma är förhållandet då någon är delaktig i en persons handling, som innefattar trolöshet mot gärningsmannens hufvudman. Äfven här har den brottslige en särställning, i hvilken brottet begås, nämligen det förtroendeförhållande, som skall råda mellan hufvudmannen och dennes fullmäktig, och hvilket förhållande vid viss af fullmäktigen företagen handling kan kränkas. Den, som är delaktig i dylikt brott, men själf ej finner sig i samma ställning som gärningsmannen till hufvudmannen, har genom sin delaktighet i brottet ej gjort sig skyldig till kränkande af något sitt förhållande till den kränkte af den art, att han därför kan i brist på lagstadgande straffas.

Vidkommande lagstiftningen i förevarande ämne utomlands, finnas i Tyskland liknande bestämmelser som hos oss beträffande tagande eller betingande af mutor utaf ämbetsmän. Men dessutom har nu gällande strafflag för Tyskland i §§ 333 och 334 upptagit straffbestämmelser för den, som för visst ändamål besticker eller försöker att besticka en i viss ställning stående person. § 333 innehåller, att den, som bjuder, lofvar eller lämnar en ämbetsman eller en person, tillhörig armén, en gåfva eller andra fördelar för att förmå honom till en handling, som innebär en kränkning af hans ämbets- eller tjänsteplikt, skall ådömas fängelse. Vid förmildrande omständigheter kan straffet stanna vid böter intill 1,500 mark. I § 334 stadgas tukthusstraff eller, vid förmildrande omständigheter, fängelsestraff för den, som erbjuder, lofvar eller lämnar en domare eller med domare likställd person gåfvor eller andra fördelar för att förmå honom att till fördel eller nackdel för en part leda eller afgöra en rättssak, hvars ledande eller afgörande åligger honom.

I likhet med i Tyskland har i Norge stadgats straff för den, som besticker eller försöker att besticka personer i en viss ställning. I Norges »Almindelig borgerlig Straffelov» af den 22 maj 1902 § 128 föreskrifves, att den, som genom att gifva eller lofva fördelar söker förmå en offentlig tjänsteman till att rättsstridigt företaga eller underlåta en tjänstehandling eller som medverkar därtill, skall straffas med böter eller fängelse intill ett år.

I dessa länder har man alltså ansett erforderligt att med straff belägga äfven den, som besticker eller försöker att besticka. Man har dock låtit straffpåföljd vid bestickning inträda endast då den mutor emottagande haft en viss offentlig ställning, och för att bestickaren skall kunna straffas, måste det ändamål, han vill med bestickningen vinna, innebära något, som utgör en kränkning af den eventuellt mutades tjänsteplikt. I Tyskland har man dock, allteftersom dess handel och industri växt och nått sin nuvarande storartade utveckling, fått erfara obehaget af den inom dess affärslif förekommande användningen af mutor; och försök hafva gjorts till dettas stärfjande, ehuru lagstiftningen ännu ej ingripit. Detta är däremot fallet i England, som med sitt sedan lång tid tillbaka rikt utvecklade handels- och industrilif också längre tid fått röna fördärfvet af det därstädes inom affärslivet existerande bestickandet i dess olika former; och i England har man äfven, i afsikt att förebygga detta, antagit en lag, den s. k. »Prevention of corruption act» 1906, hvilken vid innevarande års början trädte i kraft.

Äfven i vårt land, hvarest handel och industri befinna sig i rask utveckling, torde användandet af bestickning vid vissa slag af ekonomiska uppgörelser ej sällan förekomma. Riksdagen har sig bekant, att inom landet under de senaste åren bildats en sammanslutning för firmor inom maskin-, järn- och metallaffärer, elektriska affärer, skeppsfournerare och mekaniska verkstäder med ändamål att motarbete lämnandet af s. k. hemliga provisioner, hvilken association i från trycket utgifven s. k. rapport sammanfört ett flertal ur verkligheten hämtade exempel på de olika former, i hvilka bestickning äger rum inom berörda affärgrenar. Att verklig grund föreligger för farhågan, att användningen af mutor inom affärslivet alltmera tilltager, synes äfven framgå ej mindre af en till Riksdagens lagutskott ställd skrifvelse från Stockholms köpmannaförenings handelskammare, i hvilken skrifvelse handelskammaren, under framhållande af att ofoget att medelst mutor vinna ett mål gripit omkring sig inom vida kretsar af samhället samt att det för allmänhetens rättsmedvetande icke syntes stå fullt klart, att detta förfarande innebure något fördömligt, uttalat sitt lifliga instämmande i motionernas syfte, än äfven af en liknande till samma utskott inkommen skrifvelse från Skånes handels-, industri- och sjöfartskammare. Det synes äfven Riksdagen, som om bot för dessa missförhållanden icke kan på enskild väg vinnas, utan att här föreligger en nödvändighet att för ernående af sundare förhållanden inom vårt affärslif

i lagstiftningen införa straffbestämmelser, hvarigenom handlingar af meromnämnd art karakteriseras såsom brott.

I anledning häraf får Riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelser mot användande af mutor eller bestickning vid ekonomiska uppgörelser.

Stockholm den 15 mars 1907.

Med undersåtlig vördnad.
